

Odierna VVestphalia, vera ac vëtus Saxonia fuisse perhibetur, cuius limites fuerunt Rhenus ab Occidente, Vifurgis ab Oriëte, Phrifiä à Septentrione, & à Meridie Hassiæ montes, quos Obnobios Ptolemæus appellare videtur, ex quibus Amefis flu. oritur, qui Padëbornä & Monasterium mediam ferè prouinciam interfecat. & per Frisiam defluens fertur in Mare. Cùm igitur latius extendantur VVestphaliæ fines, in hac tabella Monasteriënsis diocesis præcipuè ob oculos ponetur, itemq; Osnabrugensis cùm alias quatuor sint Episcopatus totius regionis à Carolo Magno instituit, Monast. videlicet, Osnabrugënsis, Padelbornënsis & Myndënsis. In loco igitur Osnabrugësi habitatoribus satis frequētī Carolus magnus cùm vicinā VVidekindi arcem iam captam imposito præsidio firmasset, primam exædificauit in prouincia Episcopalem ecclesiã, eiq; virū sanctū præfecit V Vihonē primum eius loci præfulem, hominem gentē & origine Frisiū. deditq; priuilegiū nouæ Ecclesiæ, vt vtriusq; ibi linguæ scholæ haberetur, præsentique doctores viri insignes: eiusq; priuilegij tenor etiã nū extat. Monasterium autē tertia erat Episcopalis Ecclesia, quã erexit Carolus Magnus in meditullio regionis Myningrode dicto, loco qui postea ab insigni ibi fundato monasterio, Monasterium fuit denominatum, ordinauitq; ibi Episcopum Ludgerum natione Frisium, fratrem Hildegriini episcopi Halberstadiensis. Huius successor Hermanus dedicauit & consecrauit monasterium & ecclesiam trans aquas in titulum & honorem virginis Mariæ, quod breui monasterium ita excreuit, adeoq; factum est celebre vt nomen dederit ciuitati & Episcopo. Anno 1533. & 1534 in hoc episcopatu magna per catabaptistas orta est seditio. nam vbi fama percrebuisset ibi dominium habere catabaptistas, ingens eò malorum hominum affluxit colluies ac mox ipsorum processit coniuratio, vt etiã nullius potuerit comprimi autoritate. Episcopus ergo vrbem valido circumfedit exercitu, opibus Archiepiscopi Coloniënsis & ducis Cliuensis adiutus. Anabaptistæ mœnibus inclusi audacibus eruptionibus lacerant hostem, vt nunc his nunc illis Mars prosper adesset, nihilq; penè aliud per menses sex ageretur. vltima Augusti vrbis ingentibus animis oppugnata, sed vrbis fortissimè resistentibus magna cum clade oppugnatores in castra sunt repulsi. Hinc ciues inflati, Ioannem Leydanum Batuum, infimo quidem loco natum, verum forma, ingenio, facundia, audacia, fraude facinoribusq; præstantem, sibi regem, cui rerum omnium potestatem facerent, cuiq; quicquid opum, fortunarum aut annonæ supererat permitterent, constituere: hic fretus seditionum quorumq; expectatione pollicebatur sibi obsidione soluta, exercitu suo per totū orbē grassari. custodes corporis gramineo & cœlesti coloribus vestiebat, terrenã. sc. & cœlestem sibi promittens potestatem insigne ferebat, terre globū duobus gladijs strãfixū. prophetas qui dolos arte necerēt, ad vicinas ciuitates emittebat, vxores duxit quindecim, quotq; voluissent permisit viris habere vxores, cetera omnia esse cõmunia. Mese obsidionis decimo, impetrauit episcopus auxiliares copias, vt vrbē insuperabile fame ad deditiōē cogeret. orta interea in vrbē seditione, obrũcauit rex 47. ciues, qui conatib. eius repugnabant. Mese 14. omnibus propè consumptis, cessatum communiter conuiuari, vulgus herbis & radicibus victitare, canes, feles, mures, glires in delicijs haberi, cùm nihil superfuisset reliqui, quo miseram traherent animam, corium & pelles cocta contusaq; panis haberi loco cõpit, atq; inter hæc rex mirabili impolltura dementat pereuntes, vt non ante se perire credant, quàm perierint. vrbem

namq;

namq. tandem capta, nihil victore exercitu insolentius crudeliusq. venabantur absconditos, totosq. decem dies in cædibus vacabant. ludus erat iugulasse hominem, mulieribus parum nisi quæ seditionis autores fuissent. Esculorum apud regem & regales tantum inueniebatur quantum ipsi & suis in tres menses suffecisset. autores calamitatis scelerumq. rex, eiusq. primarij cathenis vincti circumducuntur per vicinâ loca. tandem 1336. in februario reducti in urbem Monasteriensem, forcipib. candentibus lacerati, tribus ferreis corbibus inclusi è turri D. Lamberto sacra in memoriam æternam pensiles propendent sicq. hoc regnum miserum est finem sortitum. Terram autem hanc Carolus Magnus primum ad fidem Christianam compulit. cæterum cum sæpius rebellarent, repetitoq. idolorum cultu Christi religionem spernerent, nec iurandum quouis modo aduerterent, ut metu pœnæ gentis temeritatem compesceret, occultos iudices instituit quibus potestatem dedit, ut quamprimû deierasse, aliquem comperissent, fregisseque fidem, aut aliud aliquod scelus perpetrasse, mox illum vbi comprehendi posset, pro arbitrio necarent: elegitque ad hoc viros graues ac iustos, qui plectere innocentes hæud ab re possent, degenerauit autem hodie hoc iudicium, & ad scabinos (vt vocant) translatum, personas viliores, numero vbiq. septem, qui & ciuilia tractant negotia, solumq. de criminalibus permissâ potestatem habent. Regio est admodum frigida, vini & frumenti inops, pane vescuntur nigro, cereuisia potus est, vinum quod Rheno aduehitur, magno emitur pretio, eoq. opulenti tantum quamuis rarò vtuntur Bellicosi indigenæ atque ingeniosi, Præfuli Colonienfi parentes, Commendantur autem iure pernæ VVestphalicæ. Imò à Rhenensi oppido (quod 4. à Monasterio magnis miliaribus distans Amesi fl. adiacet) ad urbem vsque Monast. ager vtcunque amœnus ac fertilis: ab Orientali autem Frisia Rhenam vsque tellus planè arenosa, multumq. deserta. vt iter aliquando per Orientalem Amesi tractum faciens re ipsa compertus sim, non è digitis (vt aiunt) fuisse primum autorem distichon istud prouerbiale:

*Hospitium vile, groff Brodt / düm Bier / lange Wyle /
Sunt in VVestphalia, si non vi credere, loop da.*

